

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ personæ possint, & teneantur horas Canonicas publicè in choro
recitare. Punct. 1

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

peribus erogare, potes non solum pauperibus loci, in quo est beneficii sicut sed etiam quibuslibet aliis facere. Quia in supradicta constitutione non limitatur, sub nomine pauperum, quolibet opera pia in utilitatem pauperum redundantia, & iustitia pro animabus purgatorij intelliguntur. Sic tenent & latius expendunt Suarez lib. 4. de hor. can. cap. 30. à num. 18. Bonacina ibi disp. 1. quest. 5. p. 4. à n. 1.

12 Sed an sibi beneficiatus applicare fructus possit, si vere pauper sit? Credo probabilius posse. Quia ipse non debet esse deterioris conditionis aliis pauperibus; & quia ipse non tam sibi applicat quam Pontifex ipsi. Sic Nau. c. 25. n. 191. Lessius l. 2. c. 34. n. 173. Sual. l. 1. de hor. can. c. 30. n. 21. Bonac. disp. 1. q. 5. part. 4. n. 8. Toletus lib. 2. c. 13. n. 5. Neque obstat in supradictis constitutionibus dici beneficiatum non facere fructus suos, sed illos tanquam iniuste perceptos obligatum esse restituere: quia hoc intelligitur dum ipse sibi ratione paupertatis non applicauerit.

13 Huius doctrinæ duplicem limitationem Doctores apponunt. Prima est nisi alius confiteri, aut rationabiliter praesumatur Pontificem velle. Nam esto velit Pontifex pauperibus illos fructus restituere, potest non quibuslibet, sed certis applicare, & alios excludere, ut de se constat. Credo autem nolle Pontificem beneficiato pauperi fructus applicare, quos ipse fixus hac sibi applicatione faciendi titulo paupertatis, recitationem omittit. Quia credendum non est velle Pontificem occasionem peccandi supplicare. Quare in Bulla compositionis eos à privilegio compositionis excludit, qui sub spe compositionis furantur, & ita tenet Bonac. disp. 1. quest. 5. part. 4. n. 9. Tolet. lib. 2. cap. 12. dist. 3.

Secunda limitatio est nisi ex consuetudine, aut speciali statuto, & lege applicati sint fructus amissi ob non recitatum officium alicui operi certo. Quia tunc non licet, nec sibi, neque aliis pauperibus, aut alteri pio operi applicare. Quia Concilium Lateranense, & Pius V. non videntur voluisse derogare hanc legem, & consuetudinem; sed tantum applicare fabricæ beneficij, vel pauperibus eos fructus, qui applicati non sunt. Adde quamlibet consuetudinem, statum, & legem applicantem fructus certo pio operi derogatoriam non esse legis applicantis fabricæ, vel pauperibus, vel illius latitudinem quasi reitingere, & coactare. Ergo obseruanda est, & ita docet Tolet. lib. 2. c. 12. dist. 3. Suar. c. 30. n. 18. Rodrig. 1. p. sum. c. 146. n. 3. Bonacina disp. 1. quest. 5. p. 4. n. 9. Illiusius tract. 23. cap. 10. n. 324. & alij.

14 Ex his patet non posse compositionem fieri super fructus sic amissos, quando fructus sunt applicati ex consuetudine, aut ex constitutione certo alicui operi. Dubium tamen est, an distributiones quotidianæ, & grossæ fructus, quos Canonici amittunt, ob omissionem recitationem priuam sint applicata aliis Canonici, aut mensæ capitulari, sicut sunt applicatae ob non recitandam? Affirmant supradicti Doctores, & alij plures relati à Garzia 3. p. de benef. c. 1. n. 35. & mouentur, ex capitulo de Clericis non residentibus, & ex Trid. sess. 21. can. 3. Et sess. 34. c. 12. Verum meo iudicio supradicti textus solum probant ob non recitandam fructus esse applicatos aliis Canonici residentibus: At cum nihil loquantur de applicatione ob non recitandam priuam, dicendum est seruandam esse constitutionem Pij V. & Concilii Lateranensis, applicantem hos fructus fabricæ beneficij, vel pauperibus. Adde Canonici residentem, & non recitandam, esse ratione residentie lucreri quotidianas distributiones, ob non recitandam illas amittit. Sed non amittit illas, ex text. in canonico de cleric. non resident. neque ex aliis locis Tridentini: sed solum ex supradicti Concilii Lateranensis, & Pij V. constituto. Ergo neque aliis applicandæ sunt, nisi illis, quibus supradictæ constitutiones applicant, & ita tenet Garzia supra. Tolet. tract. de hor. can. controuers. 10. disp. 6. circa finem.

15 Vadeo in inferum, præter supradictam penam, & obligationem restituendi fructus male perceptos posse beneficiatum horas omittentem, post semestrem excommunicari, & suspendi, & beneficio priuari, si intra quindecim dies postquam monitus est his saltem non recitauerit. Habetur in supradicti Concilii Lateranensis, & nouit Valquez de beneficiis c. 4. §. 1. dub. 8. in fine. num. 45. Bonacina de horis canonicis quest. 5. p. 2. in fine.

16 Duodecimo infertur, de Pensionariis non recitantibus officium priuari B. Virginis idem esse dicendum, ac dictum est de beneficiatis? peccare inquam mortaliter post obtentam pensionem, si non recitauerint; & transacto semestri obligatos esse restituere integros fructus perceptos: quia nullum officium præter recitationem exequuntur, ratione cuius ab integra restitutione excusari possint. Sic colligitur ex supradicta Constitutione Pij V. & tradit Suarez cap. 30. in fine. Bonac. part. 2. n. 21. Petrus Nauarr. lib. 2. de restit. c. 1. n. 199. & alij apud ipsos.

17 Dubium tamen est, An possit hic pensionarius à beneficio pensionem accipere? Item, An possit ipse beneficiatus pensionem retinere? Et ratio dubij est: quia pensionarius non recitans est incapax illius recipiendæ. Ergo malefacit illum recipiens. Ergo tenetur ab illius receptione abstinere. Ergo beneficiatus ei tradere non debet. Ergo poterit sibi retinere. Probo hanc vltimam consequentiam. Quia solum obligatos est beneficiatus pensionario ex fructibus sui beneficij pensionem concedere, quos pensionarius capax illius est. Quia ratione plures Doctores censent excommunicato pensionario, non esse obligatum beneficiatum tradere pensionem: quia est incapax illius. Cum ergo ob non recitandam

recitationem sit etiam incapax, efficitur pensionem illi tradi non debere. Nihilominus tenendum est non peccare hunc pensionarium accipientem pensionem, non sibi retinendam, sed tradendam fabricæ beneficij, vel pauperibus, sicut non peccat beneficiatus non recitatus accipiens beneficij fructus, si illos accipiat non sibi, sed pauperibus, vel fabricæ beneficij applicandos. Neque potest beneficiatus pensionem retinere, quia pensionarius non recitauit, sicut neque possunt fideles fructus retinere, quia beneficiatus horas non exolvit. Sic Suarez dicto lib. 4. de hor. can. c. 30. in fine. Ratio est, Quia beneficiatus obligationem, habet tradendi pensionem in sustentationem pensionarij: est enim illa pars fructuum à beneficio extracta, & pensionario applicata, sicuti fideles sunt obligati tradere beneficiato fructus beneficij in illius sustentationem, ut ipse beneficiatus pro ipsis oret, & alia officia ministret. Si autem Beneficiatus ea officia non præstat, non tenetur fructus beneficij, à quibus accipit, reddere: quia ipsi non tradiderunt eos fructus sub conditione, ut officia præstet. Sed absolute, eo tamen sine, ut illa munera possit præstare, vel saltem sub eo onere, ut illa munera præstet, Ecclesia verò beneficiato, impositum obligationem recitandi, qua non impleta inhabilem eum constituit sibi fructus retinendi, & obligauit ut eos tanquam iniuste perceptos traderet fabricæ beneficij, vel pauperibus, non autem illis, à quibus acceptat. Sic dicendum de pensionario.

DISPUTATIO III.

De Oratione publica, seu in choro facta horarum Canonicarum.

NOIO immorari in declaranda convenientia huius publicæ orationis: quia sanis mentibus sufficit, sic esse ab Ecclesia institutum, & à tempore Apostolorum vsu, consuetudine approbatum. Videri potest Suarez lib. 4. de hor. can. per octo capitula tem vltimè expendens. Quo circa examinandum est quæ personæ hanc publicam recitationem possint, & teneantur facere; Et quomodo illam præstare debeant; & sub qua pœnâ: & an aliquæ ad sint causæ excusantes.

PUNCTVM I.

Quæ persona possint, & teneantur horas canonicas publicè in choro recitare.

- 1 Hoc officium ad Clericos & laicos pertinet: ad clericos & religiosos propriissime.
- 2 An obligentur? Proponitur dubitandi ratio.
- 3 Esse in Ecclesia præceptum publicè recitandæ adstruitur.
- 4 Spectato iuris rigore in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis & Regularibus adest præceptum.
- 5 Ex consuetudine in pluribus Ecclesijs hoc præceptum temperatur.
- 6 Vbi est consuetudo sic recitandæ obligantur superiores & Prælati curam habere.
- 7 Ratione ordinis nullus Clericus obligatus est officium publicè recitare.
- 8 Qui sentiant & qua ratione probent Episcopum obligatum esse choro interesse.
- 9 Probabilius est ex munere Episcopatus hac non teneri obligatione.
- 10 Parochi spectato iure antiquo obligati sunt choro interesse.
- 11 Assenta consuetudine ab hac obligatione excusantur.
- 12 Nullus religiosus particularis obligatur horas in choro dicere.
- 13 Canonici seu præbendati obligati sunt sub graui culpa officium in choro recitare, iuxta consuetudinem suam Ecclesiæ.

Certum est hoc officium non solum ad Clericos, & religiosos, sed etiam ad laicos pertinere, ut probat recepta consuetudo, quia officium psallendi in choro non est officium requirens ordinem, cum sit commune omnibus Christianis, ut videtur decidi c. Psalmista. 23. d. ibi Psalmista, id est, cantor possit absque scientia Episcopi, & consequenter absque eius ordinatione, sola iussu presbiteri officium cantandi suscipere. Sic tradit pluribus exonans Suarez l. 1. de hor. can. c. 9. à n. 3. Consensit Bonacina disp. 2. de hor. can. quest. 1. p. 1. n. 8. At non ad quoslibet laicos promiscuè hoc officium pertinet, sed ad illos, qui à Clericis ad hoc munus obeundum deputati sunt, & ratione huius deputacionis, à reliquorum fidelium cœtu separantur, & in unum locum cum Clericis congregantur, ut sic maiori cultu & decentia

ESTRUCO
L'AO
TONI
III

decencia officium diuinum celebratur. Clericis & ipsis laicis electis canentibus, reliquo fidelium cetero audiente.

Ad Clericos vero & religiosos proximè pertinet hoc officium. Quia proprium illorum est Deum laudare, & pro populo intercedere, ipsùmque ad deuotionem excitare. Bonacin. *disp. 2. de horis can. g. 1. p. 1. n. 7.*

2. Dubium tamen est. An ad hoc munus obeundum obligentur. Et ratio dubitandi est. Quia recepta est consuetudo psallendi in Cathedralibus, & Collegiatis, regularibusque Ecclesiis officium diuinum; ita ut absque scandalo omitti non possit. Sed hoc officium diuinum necessarè debent præstare Clerici, & religiosi. Ergo ipsi obligati sunt; quia sine obligatione particularium hæc obligatio communis impleri non potest.

3. Pro decisione huius dubij præmitto primò, in Ecclesia præceptum esse diuinum officium publicè recitandi. Colligitur ex *c. ultimo 29. d. vbi Clerico Ecclesiæ deputato pœna depositionis imponitur, si Matutinis, & Vespertinis horis recitandis (hoc est omnibus horis tam manè, quam Vespere) ad Ecclesiam non accesserit. Est ergo obligatio grauis recitandi in Ecclesia diuinum officium: siquidem deputati non accedentes pœna graui depositionis puniuntur. Et *c. 1. de celebratione Missarum* datur facultas anticipandi horas Clerico rustico, dummodò horis competentibus iuxta possibilitatem, aut à se, aut à scholaribus publicè compleantur. Supponit Pontifex (*vt bene dicit Suarez statim referendus*) obligationem esse publicè recitandi. Congruentia huius obligationis est manifesta. Nam Ecclesia non solum intendit officio diuino deuotionem Ecclesiasticorum promouere, sed etiam totius populi, ipsùmque ad deuotionem excitare, ut dixit S. Thom. *Opus. 19. c. 5. ibi, orationibus & psalms vacare in Ecclesia, est quoddam opus publicum ad Ecclesiam adificationem ordinatum*, hoc autem obtinere Ecclesia non potest, nisi publicè officium diceretur, & eo in loco vbi populus congregatur. Conueniens ergo fuit hæc institutio. Videndus Suarez *lib. 4. de hor. canon. c. 10. n. 2. Filliucius tom. 2. tract. 23. c. 4. q. 4. Bonacin. disp. 2. de hor. can. g. 1. p. 1. n. 1. & alij.**

4. Præmitto secundo, spectato iuris rigore in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, Regularibus, & Parochialibus, extat obligatio dicendi publicè diuinum officium singulis diebus. Colligitur apertè ex *Clement. 1. de celebrat. Missarum*, vbi dicitur. *In Ecclesiis Cathedralibus, Regularibus & Collegiatis, deuotè psallatur, in aliis vero conuenienter & debite celebratur diuinum officium diuinum pariter & nocturnum. Item c. 1. de celebrat. Missarum*, Presbytero Parochiali mandatur, ut per se, vel per scholares. (hoc est per minores Clericos secundum Innocentium & Hostiensium ibi, & Durant. *lib. 3. de ritibus c. 23. n. 7.* vel per placet Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 9. n. 5.* filios fidelium, qui in Ecclesia docentur, & instruantur, iuxta *cap. v. quisque de vita & honestate Clericorum*, diuinum officium horis competentibus compleatur: non solum die dominico, & festiuo, sed etiam, diebus feriatis: siquidem permittitur hic Presbytero ad opus rurale exire, officio per se, vel per scholares publicè recitatio. Idem colligitur ex *c. ultimo. 92. d. vbi* depositionis pœna ferendus est Clericus Ecclesiæ deputatus si intra ciuitatem fuerit, vel in loco, vbi Ecclesia est, & ad quotidianum psallendum officium, Matutinis, & Vespertinis horis ad Ecclesiam non accesserit, Supponit ergo esse Ecclesias plures, in quibus diuinum officium psallitur. Denique in *c. Dolentes de celebrat. Missarum*, districte præcipitur, officium diuinum celebrari à Clericis, quod non solum de priuata recitatione, sed potius de publica intelligendum est. Sic docet Suarez *alij relati lib. 4. de hor. canon. c. 10. n. 3. Bonacin. disp. 2. g. 1. p. 1. n. 2.* Et ratio deducitur ex præcedenti supposito. Si enim necessarium est ob necessitatem populi diuinum officium publicè celebrari; iustum & æquum erat, ut in Ecclesiis dignioribus, & principalibus celebraretur: quia ibi maiori cum solemnitate, deuotione, & fidelium concursu, celebrabitur. In Ecclesiis vero simplicibus, seu Capellis nulla est ex vi iuris communis obligatio publicè officium celebrandi, sed spectanda est eorum institutio, & iuxta illam metiendâ est obligatio.

5. Verum etiam hoc ita est spectato iuris rigore: ut ex consuetudine in plerisque Ecclesiis præcipue Collegiatis, & Parochialibus, imò & regularibus, temperatur obligatio publicè recitandi. Vt solum pro diebus Dominicis & festiuis, vel aliis solemnioribus sit. Imò in aliquibus ex toto est hæc obligatio extracta, tum ob tenuitatem stipendij quod insufficientem videbatur ad hanc obligationem grauem, & continuam apponendam: tum ob paucitatem ministrorum, ob quam non poterat debite, & decenter officium celebrari. Adde in alijs aliquarum religionum consuetudinem esse introductam à principio suæ institutionis non psallendi in choro, eo quod alijs grauioribus Ecclesiæ ministerijs, & officijs sint occupati, iuxta *text. in c. Sancta Rom. 92. d. & Gloss. ibi* Quapropter spectanda est consuetudo, quæ si ex supradictis causis introducta sit, sufficiens erit obligationem iuris communis derogare; quia est iuri conformis. Sic Suarez & Bonacin. *suprà* & alij apud ipsos.

6. Præmitto tertio, in Ecclesiis vbi consuetudo viget diuinum officium publicè celebrandi, obligati sunt sub graui culpa, eorum Prælati & Superiores curam & sollicitudinem habere, ne vquam omitantur. Habentur expressè *Clem. 1. de celebrat. Missarum*. Vbi ad uitandam Dei, & Apostolicæ Sedis indignationem

præcipitur, iis prælati hanc curam & sollicitudinem habere. Ratio est manifesta. Quia ad Prælatum, & Superiorem communitatis spectat curare, ut obligationes communitatis executioni mandentur: quia ipsi communitas est regimen communitatis. Cum autem ipse solus hanc obligationem recitandi officium diuinum exequi non possit; efficitur obligatum esse diligentem adhibere, ut alij exequantur. Ipse tamen ex vi huius obligationis non tenetur magis assistere choro, quam alij particulari: nisi forte ratione maioris exempli, vel scandali vitandi. At si prælati negligens fuerit, vniquisque ex communitate tenetur procurare, ne officium hoc omitatur. Quia deficienti prælati obligatio munerum, & officiorum communitatis ad particulares descendit. Suarez *lib. 4. de hor. can. 10. n. 8. inueni. n. 5. & 18.* His tanquam ceteris præmissis dubitationi respondeo sequentibus conclusionibus.

7. Prima Conclusio. Nullus Clericus ratione ordinationis obligatus est officium diuinum publicè in Ecclesia celebrare: quia nullus est textus hanc obligationem inducens Clericis ratione ordinis, sed solum ratione beneficii. Nam *c. vi. 92. d. & Clem. 1. de celebrat. Missarum*, & *c. 1. eodem titulo*, loquuntur de Clericis Ecclesiæ deputatis ratione beneficii, ut expenditur constar. Alijs subdiaconus obligatus esset, & quilibet in minoribus constitutus cum ratione ordinis Ecclesiæ sit deputatus, inferre. Ergo Clerici exempti sunt ab hac obligatione. Et ita consuetudo recepta obrinet. Sic docet Nauarrus *de creat. c. 4. Azor. lib. 10. c. 11. quest. 8. Valentia 2. disp. 6. g. 2. p. 10. S. 6. Suarez lib. 4. c. 10. n. 10. Bonacin. disp. 1. de hor. can. g. 2. p. 5. n. 5.*

8. Solum de Episcopis, & parochis est inter Doctores controuersia: An obligati sint diuinum officium in Ecclesia persolvere. Et quidem de Episcopis tenet Syluester *verb. Hora. g. 10. & Angelus eodem verbo. n. 28. Tabienna n. 29. Probat primò, ex c. Episcopus 41. d. vbi Concilium Cathaginense, 4. c. 15. ordinat Episcopo non hospitium longè ab Ecclesia habeat: quod videtur esse, ut obligationi choro assistendi commodius satisfacere possit. Secundo, ex *c. Peruenit. 7. quest. 1. vbi* mandatur Episcopo in Ecclesia sua residere. Tercio, ex *c. 1. de celebrat. Missarum*. Vbi prælati conceditur ex causa abesse à choro. Ergo illa cessante obligatio habetur. Quarto, ex *c. Episcopus de consecratione, d. 3. vbi* cauetur, ne die Dominico absit ab Ecclesia, cui proximus fuerit, nisi infirmitate fuerit impeditus. Ergo saltem diebus Dominicis hanc obligationem habet. Neque defecto ratio pro hac sententia. Cum enim Episcopus magis principaliter omnium Ecclesiæ deputatus sit, conueniens erat strictiori obligatione teneri. Cum igitur (ut postea dicemus) Canonici, & Præbendati obligationem habeant assistendi, à fortiori Episcopus pinguioribus redditibus habens eam obligationem lubere debet.*

9. Nihilominus probabilis sentio ex munere episcopatus non esse obligatum episcopum choro interesse quotidie, imò nec diebus festiuis, & Dominicis, sed solum quado ob occurrentem causam, tum exempli, tum scandali vitandi, tum muneris sui præstandi visum fuerit. Sic *D. Th. 2. 2. q. 9. art. 2. ad 3. Gazia de beneficiis 3. p. c. 2. n. 181. dub. 1. & n. 480. Suarez de Religione tom. 1. lib. 4. de hor. can. c. 10. n. 13. Valentia 2. disp. 10. quest. 6. p. 2. ad finem. Bonacin. disp. 1. de hor. can. quest. 3. p. 5. n. 9. Filliucius tr. 23. d. 4. g. 8. Carolus Maccign. de horis canon. c. 57. & alij relati à Bonacin. & Suarez, *suprà*. Secunda pars conclusionis, quæ est de obligatione extrinseca satis constat. Priorem vero partem ea ratione probò: quia nemini est imponenda obligatio, nisi ex manifesto textu, vel ratione constat. At nullus est textus, qui hanc obligationem Episcopi iudicet; neque est ratio efficax illam petens. Ergo asserenda non est. Minorem probò discurrèntè per textus supra relatos. Canon enim Episcopus, nullum habet verbum præceptiuum, & concessio, quod in illo Canone præcipitur Episcopum hospitium non longè ab Ecclesia habere: non inde inferitur obligatum esse choro interesse: cum id præcipi possit ob varios fines, ut commodius gubernationi temporali, & spirituali subditorum atenderetur: tum ut officiis diuinis, si vellent, assisteret, tum ut subditis commodiorem accessum ad illum haberent. Textus item in *c. peruenit ad nos*, de Residentia in Ecclesia propria seu in loco beneficii loquitur, quæ quid distinctum est ab assistentia in choro. Non enim obligabatur ille Episcopus choro assistere, sed solum ne per diuersa loca vagaretur, & in propria Ecclesia resideret: resideret autem quoties ibi commoratur, etiam si choro non intersit. *Caput vero primum de celebrat. Missarum*, non de Episcopis, sed de parochis seu Presbyteris loquitur: de quibus est specialis ratio, cum non sint ita grauibz ministerijs, ac Episcopi occupati. Denique *caput. Episcopus de consecratione*, solum probat debere Episcopum deibus Dominicis Ecclesiæ interesse, non quod omnibus horis Canonici, sed ad summum sacrificio Missæ, de quo loquebatur textus. Neque hoc sub obligatione videtur inueniri, cum vsus fuerit textus verbo *debet*, quod sanè deceniam importat, non obligationem, vel satis colligitur ex *lege solus. §. 1. ff. de noui operis nunciat. & tradit Tufchesus 2. d. lit. D. conel. 32. n. 3. Suarez dist. c. 10. n. 13. in fine. Bonacin. n. 10. sine, quamuis multis relatis contrarium doceat Sanchez lib. 4. de Matr. d. 2. n. 22. Quod autem nulla ratio efficax sit hanc obligationem persuadens patet. Quia licet Episcopus strictius, quam alij Canonici, & præbendati, Ecclesiæ deputatus sit, & ob hæc strictius videbatur obligandus choro interesse: at quia alia munera exerceat quæ non exercent præbendati, alique grauioribus ministerijs**

ministeris docendi populum, prædicandi Evangelium, gubernandi subditos, vitandi Ecclesiam occupatus sit, merito ab obligatione assistendi choro censetur exemptus, iuxta text. in *cin. Sancta Rom. 92. d. 2. Thom. quæst. 91. art. 2. ad 3.* executionem à chori obligatione Prælatos obligatos docere populum, vpotè grauioribus ministerij occupatos. Neque obicit aliquos prælatos non concionari, sufficit, si per alios concionentur, & ipsi huius ministerij curam habeant. Quocirca per se nullam habet obligationem Episcopus assistendi choro diebus determinatis. Verum etsi hoc ita sit, expedit tamen ut choro Dominicis, & festis, & præcipuè solemnioribus festiuitatibus assistat, ut sic aliis sit in exemplum.

10 De parochis maior est dubitatio: An ratione sui muneris obligati sint officium diuinum publice recitare? Et quidem si ius scriptum & antiquum spectemus, credo obligatos esse singulis diebus publice officium recitare: tum ex *c. finali 92. d. 4.* vbi Presbyter & Diaconus deponi mandantur, si moniti ab Episcopo horis Canonicis in Ecclesia perfoluendis non interfuerint, & *c. 1. de celebratione Missarum*, Presbytero rurali permittitur ad colendos agros exire, si per se vel per scholares penum horarum competentibus horis perfoluat. Signum ergo est ex se obligationem habere. Siquidem ratione pauperum, & necessitatis colendi agros exortatur à personali recitatione publica. Idem colligitur ex *Clement. 1. de celebratione Missarum*, vbi postquam dixerat in Ecclesiis Cathedralibus, Regularibus & Collegiatis deuote psallendum esse. Subdit Pontifex in alijs vero Ecclesijs (quæ non possunt esse aliæ, quam parochiales) conuenienter, & debite celebratur diuinum officium, diuinum pariter, & nocturnum. Debet ergo per parochum aliisque beneficiatos celebrari. Ergo per se habent obligationem.

11 Verum si consuetudinem spectemus plurimi sunt parochi, & in parochialibus Ecclesijs beneficiati, qui ab hac obligatione publica recitandi exempti sunt. Tum quia in ipsis Ecclesijs ob tenues redditus beneficij horæ Canonicæ non dicuntur singulis diebus, sed ad summum diebus Dominicis, & festis, & in his non omnes horæ, sed solum Vesperæ, in alijs vero neque etiam his diebus dicuntur. Ergo ij parochi, & illarum Ecclesiarum beneficiati ad horas Canonicas publice recitandas non ardeant. Quoties autem est consuetudo dicendi in parochialibus Ecclesijs diuinum officium, parochus præcipue obligatus est nisi ex causa legitima impediatur, ea autem intercedente, substitutum debet apponere. In his conueniunt communiter Doctores, ut videre est apud Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 10. n. 4. & 11.* Bonacin. *disp. 1. de hor. canon. quæst. 3. p. 5. num. 12.* Filliuc. *trist. 23. c. 4. quæst. 6. n. 13.* Quælibet autem causa rationabilis sufficit, ut parochus per se hoc officium dicere excusetur, præcipue vno, vel altero die, ut satis colligitur ex *c. 1. de celebr. Missarum*.

12 Secunda Conclusio, per se loquendo nullus particularis religiosus adstringitur sub graui culpa horis in choro dicere. Quia neque obligantur ex iure scripto, neque ex consuetudine, neque ex accepto stipendio. Ergo ex nullo capite. Ex iuræ namque non obligantur, quia nullus est textus ad sic dicendum obligans. Nam *Clement. 1. de celebr. Missarum*, quæ solet ad id probandum adduci, id non probat, quia solum dicit in Ecclesijs Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis officium diuinum debite psallatur. Ex quibus verbis inferitur adstringi ad dicendum diuinum officium, & Prælatum curam esse habiturum, ut sic dicatur: posseque subditis, quos voluerit sub præcepto obedientiæ, ad sic dicendum obligare. Non tamen inferitur quemlibet particularem religiosum ex vi illius textus esse obligatum. *Cap. item finale. 92. d. 2. c. 5. de celebratione Missarum*, & alia, quæ adducuntur nihil de religiosis agunt, sed de Clericis Ecclesias deputatis per beneficium. Ex consuetudine autem regulariter non censo hanc esse obligationem. Quia in nulla religione agnosco hanc esse consuetudinem, ita grauius obligantem, si tamen alicubi sit, obseruanda erit. Denique ex stipendio accepto, nulla est obligatio imposita in particulari religioso. Tum quia ipse non accipit stipendium, sed communitas. Tum quia ipsum stipendium non est datum sub hac obligatione. Sed solum est datum in sustentationem religiosorum: ut Deo liberius inferuiant, & benefactores Deo commendent. Quocirca religiosus in particulari solum ad chorum adstringitur ex vi suæ regulæ, & instituti, quod regulariter ad culpam non obligat religiosum, sed ad penam subeundam, si deficiat. Prælati autem (ut dixi) licet specialiter obligati sit curare, ne officium diuinum in choro omittatur, non tamen specialiori obligatione adstringitur ibi assistendi, quam adstringuntur alij religiosi, imò facilius quam alij excusari potest ab illa assistentia, ob occupationes sui muneris occurrentes. Sic Suarez *lib. 4. de horis canon. c. 10. num. 16. c. 8.* Bonacin. *disp. 2. quæst. 1. p. 1. num. 9.* & alij apud ipsos. Hinc inferitur à fortiori moniales choro non esse obligatos, nisi iuxta obligationem regulæ, quæ regulariter non ad culpam, sed ad penam subeundam obligat. Sic Bonacin. *supra. n. 11.*

13 Tertia Conclusio Canonici, seu præbendati Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiarum, quibus ob assistentiam in choro distributiones conceduntur, obligati sunt sub graui

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars I. l.

culpa officium diuinum ibidem recitare, iuxta consuetudinem cuiuslibet Ecclesie præscriptam. Ratio est. Quia hæc distributiones ea lege conceduntur, ut officium diuinum ibi dicatur. Ergo obligati sunt illarum recipientes ad sic dicendum. Fatetur textus in *c. fin. 92. d. 1.* in quo pena depositionis imponitur deficientibus ab hac obligatione. Sic Suarez *lib. 4. de horis canon. c. 10. num. 17.* relatis Syluestro, Angelo, Armilla, Turicremeria, & alijs. Dixi iuxta consuetudinem cuiuslibet Ecclesie præscriptam, ut indicarem variam esse consuetudinem Ecclesiarum tum in modo dicendi officium; tum in diebus, quibus dicendum est, & consequenter variam esse Canonicorum obligationem. Nam in aliquibus Ecclesijs (quales sunt regulariter Cathedralis, & aliquæ Collegiata pingues) singulis diebus totum officium publice canitur: in alijs vero vbi redditus sunt tenues, singulis diebus recitatur officium, non canitur: in alijs nec totum officium recitatur, in alijs solum diebus festis, vel Dominicis iuxta hanc ergo consuetudinem obligantur præbendati talium Ecclesiarum officium diuinum dicere; quia stipendium sub hac obligatione illis conceditur. Sic Suarez *supra. c. num. 3.* Bonacin. *disp. 2. quæst. 1. p. 1. num. 2. c. 3.* Hinc constat strictiori vinculo adstringi beneficiatos ad chorum, quam religiosos. Quia beneficiati adtinguntur ex obligatione iustitiæ, & sub graui culpa, religiosi autem ex regulâ, quæ ad culpam regulariter non obligat. Suarez *numero 17.* & Bonacin. *numero 10.*

Ut autem doctrina huius Conclusionis clarius luceat, plures difficultates enodandæ sunt, quæ in sequentibus proponemus.

PUNCTVM II.

An præbendati grauius peccent, si à choro absint.

- 1 Si absens à choro distributiones usurpet, quæ presentibus interuentibus conceduntur, grauius peccat. Item si ob eius absentiam officium dimittitur.
- 2 Si distributionibus cedit, neque officium mittitur, sentiunt plures non peccare mortaliter.
- 3 Probabilis est absentiam plurium dierum absque legitima causa esse mortalem.
- 4 Vno vel altero die abesse à choro non est peccatum mortale.
- 5 Quid dicendum de obligatione assistendi Capitulis.

1 EX superiori Conclusionem videtur decisum peccare grauius præbendatum, si à choro absint ultra tempus sibi à iure concessum, quia ex distributionibus acceptis hanc obligationem choro assistendi subiit. Sed quia res est grauiissima, & quotidiana, oportet amplius Conclusionem examinare. Et quidem supponendum est, tanquam omnino certum, absentem absque legitima causa à choro peccare grauius cum obligatione restituendi, si distributiones assistentibus, vel legitime impeditis concessas usurpet. Quia usurpat id, quod suum non est. Et deciditur *c. Vnico. de Clerico non residente in 6. c. in Trid. sess. 24. c. 12. de Reformat.* Item etiam est certum peccare mortaliter, si ob eius absentiam officium diuinum in choro omittitur, aut cum debita solemnitate non celebratur. Quia qui liber ex communitate tenetur onera communitatis, & illius obligationes subire & sustentare. Sic omnes Doctores statim referendi, specialiter Suarez *lib. 4. de hor. canon. c. 13. n. 9.*

2 Quare solum est difficultas quando præbendatus cedit distributionibus, & propter eius absentiam officium non dimittitur nec sine deceni solemnitate celebratur. Antunc peccet mortaliter, si à choro absint. Ratio difficultatis est. Primò, quia nullus est textus vnde hæc obligatio colligatur. Nam *cap. si quis Presbyter. 92. d. 1.* vbi mandatur deponi Presbyter, Diaconus, vel alius clericus Ecclesie deputatus, qui ad diuinum officium psallendum in Ecclesia, vbi residet non conuenierit, id non probat. Quia non mandatur deponi, nisi postquam ab Episcopo monitus fuerit, & monitioni parere noluerit. Ergo seculo Episcopali præcepto non videtur peccare. Item in *cap. 1. c. Clement. 1. de celebr. Missarum*, solum obligantur ad dicti alicui Ecclesie Cathedrali, vel Collegiata, ut per se, vel substitutos officium diuinum dicatur. Ergo si ex absentia alicuius præbendati officium non omittitur in Ecclesia, & ipse distributiones presentibus interuentibus, & legitime impeditis concessas non vult recipere, poterit tuta conscientia ab Ecclesia abesse. Ergo ex nullo textu hæc obligatio assistendi choro exprèsse colligitur. Ergo imponenda non est. Secundò, si ex supradictis capitibus nasceretur obligatio assistendi choro: singulis diebus essent obligati assistere: consequens videtur durum. Quia inde sequeretur eos peccare mortaliter, si vno die absque causa graui abessent: quia est materia grauis. Sicut cum priuatum absque graui causa recitare omittunt. Tertio, rota obligatio in præbendatis assistendi choro videtur nasci ex distributionibus acceptis, siquidem in hunc finem conceduntur. Ergo qui cedit distributionibus, excludit se totam obligationem, si enim ex titulo beneficij hæc obligatio nasceretur, ut quid Ecclesia hæc distributiones concedit: Quarto, non minus pertinet ad præbendam capitulis assistere,

C 3 assistere,